

Jihočeská universita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta

Seminární práce k oboru ÚVOD DO TEOLOGIE

Teologický přínos sv. Jana Boska pro praktický život křesťana

vyučující: Dr. Zdeněk Mareš, Th.D.
student: Jaroslav Fogl
ročník: první
akademický rok: 2000/2001
datum: 1. prosince 2000

Úvod

V této seminární práci bych chtěl nastínit teologický přínos Dona Boska pro náš praktický život. Praktický, protože Don Bosko nebyl žádným velkým teologem, který přemýšlí nad novými věcmi, ale který se zabývá výchovou, pastoračí mladých lidí a do všeho vnáší svoji novou a stále oslovující spiritualitu. Proto i témata, které jsem pro tuto práci vybral jsou zaměřeny na nejdůležitější sloupy celé jeho spirituality a jeho pojmání Boha. Musíme si ovšem uvědomit, že to byl svatý člověk, což znamená, že se někdy pohyboval ve svých myšlenkách a přístupech k lidem až na samých hranicích hříchu a církevního práva. Což dosvědčuje věta, která by nás mohla pohoršit, ale jen tehdy, kdybychom nepochopili důvod, proč takto myslel a proč řekl: “Jak jde o spásu duše, jsem ochoten smeknout klobouk i před d’áblem.”¹

Jeho spiritualita je silně ovlivněna spiritualitou sv. Františka Saleského, učitele církve. Je to sympatický a lidský přístup k víře, neovlivněný žádným skrupulancím, nebo rigorismem, ale přijatelný pro všechny lidi. Především hlásá, že svatost, není jenom pro lidi duchovního stavu, ale pro každého, který žije ve světě a utváří běh dějin. To znamená, že se může člověk stát svatým jenom tím, co dělá. Ale blíže bych toto chtěl rozvést v dalších kapitolách této mé práce.

¹ BOSCO, Teresio. *Duchovní cvičení s Donem Boskem*. Praha: Portál, 1994, s. 112.

1.) Člověk a světec

1.1. Životopis

Devatenácté století znamenalo pro Evropu mnoho válečných tažení, kupř. Napoleonské války, různé revoluce, sjednocování Itálie.² A v této dramatické době, kdy Piemont³ byl též zasažen těmito vojenskými tahy a dobýváními území, se narodil 16. srpna 1815 sv. Jan Bosko v osadě zvané Becchi nedaleko Turína. Již ve dvou letech mu umírá otec a jeho výchovy se ujímá matka Marie Ochienová – Bosková, která měla jednoho syna vlastního a jednoho nevlastního.⁴ Vložila jim základy víry a naučila je katechismu, který se v mládí naučila a který znala nazpaměť.⁵ Její výchova byla založená na jednom jediném heslu: *Bůh tě vidí!* “Bůh, kterého je učila poznávat, nebyl Bůh policajt, který číhá, aby přistihl a ztrestal, ale Bůh Otec, který své děti miluje.”⁶

Ovšem Janova výbušná a živá povaha⁷ vyžadovala stálou výchovu a starost. Jeníkova odvaha rostla ruku v ruce s jeho věkem. Často si hrál s hochy z osady na blízké louce a často přicházel domů s modřinami a roztrhanými kalhotami. Matka se s ním vadila a vyčítala mu, co s těmi uličníky pořád dělá a proč za nimi chodí. On na to odpovídal: “Maminko, já si myslím, že když jsem s nimi, tak jsou hodnější a nehovoří sprostě.”⁸ Po letech Jan Bosko vzpomínal: “Bylo mi teprve pět let, když mi probleskla hlavou myšlenka shromažďovat kolem sebe hochy a učit je katechismu. To jsem si vroucně přál, to se mi zdálo jediným životním úkolem.”⁹

V devíti letech se mu zdá sen, který ovlivní celý jeho život. Zdá se mu, že je na velké louce, kde si hraje mnoho chlapců, kteří sprostě nadávají, klejí a navzájem se bijí. On mezi ně vběhne a začne je mlátit a kopat. Objeví se tajemná postava muže, která mu říká: “Ne bitím, ale láskou si mu-síš získat tyto přátele! Dej se hned do práce a vysvětli jim, jak ošklivý je hřích a jak vzácná je ctnost.”¹⁰ Tento sen natolik ovlivnil jeho život, že pochopil, že by měl sloužit druhým. Proto již od svých 11 let pořádal v Becchi tzv. nedělní odpolední vystoupení, při kterém se spolu s kluky z osady modlil, prováděl různé atrakce, chodil po provaze, dělal různá pěkná a náročná salta a vypravoval přítomným nedělní kázání, doslovně a bez chyby.¹¹

Velice toužil po tom, být vzdělaný, naučit se číst a psát, proto chodil přes zimu do školy do Ca-

2 Tehdy byla Itálie rozdrobena na několik státeků, které chtěli revolucionáři spojit v jeden velký stát. (poz. autora)

3 Bývalé území v Severní Itálii. Ještě v dnešní době se v této oblasti tento název používá. (poz. autora)

4 Srov. BOSCO, Teresio. *Don Bosko*. 1. vyd. Praha: Portál, 1991, s. 12.

5 Srov. BOSCO, Teresio. *Don Bosko*. 1. vyd. Praha: Portál, 1991, s. 29.

6 BOSCO, Teresio. *Don Bosko*. 1. vyd. Praha: Portál, 1991, s. 19.

7 *Don Bosko byl cholerik. Až během svého života svoji povahu ovládl natolik, že ostatní lidé ani netušili, že by cholerikem mohl být.*

8 BOSCO, Teresio. *Don Bosko*. 1. vyd. Praha: Portál, 1991, s. 20.

9 PETRÁŠ, Karel. *Světec Don Bosko*. Slavičín: Trend, 1998, s. 8.

10 Srov. BOSCO, Teresio. *Don Bosko*. 1. vyd. Praha: Portál, 1991, s. 9.

11 Srov. BOSCO, Teresio. *Don Bosko*. 1. vyd. Praha: Portál, 1991, s. 36.

stelnova d'Asti. Ovšem jeho devatenáctiletý nevlastní bratr Antonín byl jiného názoru. Kvůli tomuto zájmu o studium ho neustále bil, až jej musela matka poslat do služby. A tak se Jeník stává ve dvanácti letech čeledínem u jedné rodiny v Murialdu.¹² Jeho láska ke studiu ho však neopouští. Dále čte knihy ve chvílích volna a jeho touha studovat se nijak neumenšuje.¹³ Díky jeho strýcovi, bratru jeho maminky, se vrací domů a potkává jednoho kněze, který se jmenuje Jan Calosso. Ten si všímá jeho nadání a zve ho k sobě domů, aby ho začal doučovat vše, co se na základní škole nenaučil, ale nejen to, naučil ho modlit se, rozjímat a vést pravidelný svátostný život. V pamětech napsal: “Konečně jsem našel věrného přítele své duše.”¹⁴

Díky dobrým lidem se dostává na gymnázium do Castelnuova d'Asti a po výborných výsledcích na teologii do Turína. Stále neví, čím by měl začít, proto vstupuje jako novokněz do ústavu pro doškolení kněží a tam poznává při procházkách v ulicích, že by se měl věnovat záchraně duší opuštěných chlapců. Ovšem stále neví, jak začít, proto jeho modlitby na tento úmysl stále stoupají k nebi. Až na slavnost Neuposkvrněného početí 8. prosince 1841 přichází do sakristie kostela sv. Františka z Asissi chlapec jménem Bartoloměj Garelli, který nemá otce ani matku a neví kudy kam.¹⁵ Na základě této skutečnosti zakládá oratoř,¹⁶ kde se děje jeho pastorece mezi opuštěnou a ohroženou mládeží. Později staví domovy pro chlapce bez domova a zakládá řeholní kongregaci Salesiánů, Dcer Marie Pomocnice a Sdružení salesiánských spolupracovníků; vše pro spásu a záchranu opuštěné mládeže. Umírá vyčerpáním z neustálé práce 31.1. 1888 v Turíně. Svatořečen byl 1. 4. 1934 na Boží hod velikonoční.

1.2. Životní heslo

Když se podíváme na cíl jeho života, můžeme říci, že mu nešlo o nic jiného, než o spásu svoji a spásu ostatních lidí především mládeže “nejkřehčí a nejdrahocenější části lidské společnosti.”¹⁷ Ovšem musíme vědět, že Don Bosko věřil ve všeobecnou spásu. “Don Aubry ve svém úvodu ke spi-sům Dona Boska, říká, že na počátku jeho spirituality jsou pozoruhodné tři rysy, z nichž jeden je základní. Poslyšme jeho slova: “Živým a základním přesvědčením Dona Boska byla skutečnost spásy, kterou Bůh nabízí každému člověku. Don Bosko na prvním místě věřil ve všeobecnou spá-su.”¹⁸ Přesto však vidí mnoho mravní bídy ve společnosti a pracuje naplno pro spásu kluků. Svoji pastoreci shrnuje

12 Srov. BOSCO, Teresio. *Don Bosko*. 1. vyd. Praha: Portál, 1991, s. 38.

13 Srov. BOSCO, Teresio. *Don Bosko*. 1. vyd. Praha: Portál, 1991, s. 40.

14 Srov. BOSCO, Teresio. *Don Bosko*. 1. vyd. Praha: Portál, 1991, s. 42 - 44.

15 Srov. BOSCO, Teresio. *Don Bosko*. 1. vyd. Praha: Portál, 1991, s. 105 - 108.

16 Oratoř, bylo místo, ale i společenství, kde se vyučoval katechismus a vedli společné modlitby. Don Bosko to pojímá stejně, ale přidává tam i rekreaci. Dnes se to dá srovnat se střediskem mládeže, v kterém probíhá i křesťanské vzdělávání.

17 *Stanovy a pravidla Společnosti sv. Františka Saleského*. 1984, čl. 1.

18 BOSKO, Teresio. *Duchovní cvičení s Donem Boskem*. Praha: Portál, 1994, s. 107.

v heslu: “Da mihi animas, cetera tolle.”¹⁹ Je to heslo pocházející ze Starého záko-na. V knize Genesis říká král Sodomy Abrahámovi: “Dej mi lidi, a jmění si nech.”²⁰ Je to velice hluboká myšlenka, když se to převede na Don Boskovo působení mezi mládeží. On byl za každého mladého, který k němu přišel, velice vděčný²¹ a dělal vše pro to, aby si získal jeho důvěru a lásku a pomohl mu díky tomu se spasit.

Pro něho to znamenalo: “Trpieť, konať, ponižiť sa vo všetkom a vždy, keď ide o spásu duší.”²² Tak moc mu šlo o spásu jeho kluků, že neváhal při práci i padnout.²³ Nebylo mu za těžko cokoliv dát, třeba i život, jen aby zachránil své ubohé chlapce.

Při svém uzdravení po velké nemoci v roce 1846 řekl chlapcům důležitý slib svého života: “Za svůj život vděčím vám. Ujišťuji vás, že od nynějška bude patřit výhradně vám.”²⁴ Je mnoho citátů, z jeho života, které by se dali na vysvětlení tohoto hesla použít, ale slova: “Jsem ochoten lézt po ko-lenou až na Supergu, abych zachránil duši”²⁵ to plně dokreslují.

1.3. *Mariánská úcta Dona Boska*

“Stejně, jako byl Don Bosco plný Boha, je súčasne plný aj P. Marie.”²⁶ Takto začíná kapitola o Donu Boskovi v knize: *Člověk a světec*. A kdybychom prošli celý jeho život, zjistíme, že je to tak. On nemá k P. Marii nezdravý vztah. Neuctívá ji jako boha, jak se to u někoho stává, ale má k ní zdravý postoj syna, který potřebuje pomoci a chápe tu skutečnost, že jenom skrze Marii člověk pozná Ježíše. To je jeho postoj odevzdanosti.

Během svého života, ji nazval Pomocnicí Křesťanů. Tento titul ji dal proto, protože byl přesvědčen o její schopnosti vyprosit veliké dary pro jeho chlapce a pro Kongregaci. Sám říká: “Mária je matka a opora Kongregácie.”²⁷ Na základě jeho životních zkušeností prohlašuje Marii titulem Pomocnice křesťanů.²⁸ A to proto, protože tuší aktuálnost tohoto titulu vzhledem k neuspořádané a válečné době,

19 překlad: *Dej mi duše, ostatní si vezmi*. Viz. *Stanovy a pravidla Společnosti sv. Františka Saleského*. 1984, čl. 4.

20 Gn 14, 21. V ekumenickém překladu to zní takto, ale když jsem si vzal pro srovnání latinský překlad této části, tak jsem přišel na shodnost této věty s Don Boskovým heslem. Ve vulgátě je psáno: “Da mihi animas, cetera tolle tibi.”- což se dá přeložit: *Dej mi duše ostatní si vezmi*.

21 “Hovorieval: “Boh nám poslal, Boh nám posielal a bude posielat mnoho chlapcov.” “Pan nám ich posielal, aby sme sa starali o ich duše a aby u nás našli cestu k večnej spáse. Preto všetko ostatné sa u nás musí považovať iba za prostriedok. Naším zvrchovaným cieľom je urobiť z nich dobrých ľudí a naveky ich zachrániť.” Srov. CERIA, Eugenio. *Don Bosco s Bohom*. Bratislava: Vydavateľstvo Don Bosco, 1997, s. 142 – 143.

22 Brocardo, Pietro. *Člověk a světec*. Bratislava: Oto Németh, 1999, s. 94.

23 Srov. BOSCO, Teresio. *Don Bosko*. 1. vyd. Praha: Portál, 1991, s. 144 - 145.

24 BOSCO, Teresio. *Don Bosko*. 1. vyd. Praha: Portál, 1991, s. 146.

25 BOSCO, Teresio. *Duchovní cvičení s Donem Boskem*. Praha: Portál, 1994, s. 112.

26 Brocardo, Pietro. *Člověk a světec*. Bratislava: Oto Németh, 1999, s. 105.

27 *Komentář ke stanovám*. Řím, 1986, s. 60. (MB 17, 258)

28 Tento titul se poprvé objevuje už v době prvních křesťanů, ale na titul mělo značnou váhu zjevení z března 1862 ve Spolete a další události a Boží vnuknutí. Je ovšem důležité, že Don Bosko tuto Mariánskou úctu s titulem Pomocnice křesťanů znovu oživil a uvedl do své spirituality. - Srov. Brocardo, Pietro. *Člověk a světec*. Bratislava: Oto Németh, 1999, s. 109.

kde je mnoho odpadů od víry a díky stavbě chrámu v Turíně, který je zasvěcen Panně Marii Pomocnici křesťanů.²⁹

1.4. Jeho oddanost papeži

Don Bosko nikdy během svého života nebyl nějaký “rebelant”, který by se stavěl proti církevní autoritě. Měl sice během svého života několik střetů s místními biskupy, ale to jenom proto, protože místní biskupové chtěli, aby jeho dílo zůstalo jen v diecézi.³⁰ Ovšem Don Bosko nechtěl, aby jeho dílo záchrany zůstalo v jedné diecézi, toužil po tom, aby mohl jít do celého světa a do misíí.³¹

Synovská věrnost Petrovu nástupci a jejich učení je charakteristika celého Don Boskova života. Sám říká na toto téma několik vět: “Keď pápež vyjadří dajakú túžbu, nech je to pre nás rozkazom.” Nebo: “Základným cieľom Kongregácie od samého začiatku bolo neustále podporovať a chrániť autoritu najvyššej hlavy Cirkvi v chudobnej vrstve spoločnosti, najmä ohrozenej mládeže.”³² Jeho vernost chápe jako jednotu a přesvědčení, že kdo je sjednocený s papežem, je sjednocený i s Kristem.³³

29 BROCARDO, Pietro. *Člověk a světec*. Bratislava: Oto Németh, 1999, s. 110.

30 Srov. ŠTECHOVÁ, Marie. *Život světcův*. Praha: Nakladatelství A. Neuberta, 1937, s. 454 – 462.

31 Srov. *Stanovy a pravidla Společnosti sv. Františka Saleského*. 1984, čl. 30.

32 *Komentář ke stanovám*. Řím, 1986, s. 78.

33 Srov. BROCARDO, Pietro. *Člověk a světec*. Bratislava: Oto Németh, 1999, s. 111.

2.) Svatost

2.1. Co rozuměl pod pojmem svatost?

Je obdivuhodné, jak Don Bosko ve svém životě dokázal jít proti proudu tehdejší doby. Byla to doba, která byla ovlivněna jansenismem.³⁴ I Don Bosko byl tímto směrem ovlivněn, protože asketika tehdejší doby se vyznačovala tvrdostí a přísností života. Citují: “Dogmatická teologie vše hodnotila postojem Boha soudce, obavou o věčnou spásu a obavou před věčným zavržením... Posvátné řečnictví zasévalo do citlivých duší seminaristů úzkostlivost... Toto přispívalo k likvidaci jakéhokoli životního optimismu a místo toho to probouzelo strach a vědomí, že je nesnadné dát Bo-hu, co mu náleží... Životní optimismus Dona Boska, jeho postoj k mládeži postavený na přátelství a důvěře, se očitly v krizi. Zachránilo jej zdravé vesnické smýšlení. Uchránilo jej před rigorismem³⁵ a pomohlo mu zůstat normálním člověkem.”³⁶

V tomto myšlenkovém proudu vyrůstá osobnost Dona Boska. Ale díky tomu, že se zabral do čtení knih sv. Františka Saleského, z kterého čerpal svůj optimismus a jeho dobrotu ke všem lidem a díky sv. Josefu Cafasovi, který byl jeho duchovním vůdcem, se rigoristou nestal. Dalo by se říci, že Don Bosko byl žákem Františkovi spirituality. Františkova spiritualita spočívala v optimismu a to hlavně ve vnímání dvou základních hodnot: 1.) Bůh je dobrý a láska

2.) Řada možností byla svěřena člověku.³⁷

Don Boskův optimismus proto chápal svatost takto:

- Radost, která vypovídá o čistotě svědomí a tím chválí Boha.³⁸
- Práce a sebeovládání, jako projev služby Bo-hu.³⁹
- Zachovávání evangelních rad⁴⁰
- Prokazování dobra ostatním.⁴¹

34 Je to naukový náboženský směr, který odmítal filosofii a uznával výlučně jen Písmo, spisy církevních otců, mystiky srdce, mravní přísnost a zdůrazňování práv biskupů ve smyslu francouzského konciliarismu. Církevně byl Jansenismus odsouzen. Srov. RAHNER, Karl a VORGRIMLER, Herbert. *Teologický slovník*. Praha: Zvon, 1996, s.116.

35 Tj. přísným pojmáním mravních příkazů

36 BOSKO, Teresio. *Duchovní cvičení s Donem Boskem*. Praha: Portál, 1994, s. 34.

37 *Komentář ke stanovám*. Řím, 1986, s. 89 – 90.

38 Srov. BROCARDO, Pietro. *Člověk a světec*. Bratislava: Oto Németh, 1999, s. 79 – 81.

39 Srov. *Komentář ke stanovám*. Řím, 1986, s. 92 – 94.

40 Srov. *Komentář ke stanovám*. Řím, 1986, s. 228 – 229.

41 Srov. BOSCO, Teresio. *Don Bosko*. 1. vyd. Praha: Portál, 1991, s. 240.

Hezká zmínka o skutečnosti vnímání svatosti se nachází v životopisných pamětech, kde Don Bosko na své narozeniny řekl chlapcům: “Byl bych rád, kdyby každý z vás mi napsal na lístek, jakým dárkem bych mu udělal radost...”⁴² “Sv. Dominik Savio napsal na lístek pět slov: pomozte mi stát se svatým. Don Bosko vzal Dominika za slovo. Zavolal si ho na pohovor a řekl mu: “Prozradím ti tajemství svatosti. Dobře si zapamatuj. Za prvé: Buď veselý. Pamatuj si, že všechno, co tě připravuje o klid a co tě zneklidňuje, to nepřichází od Pána. Za druhé: Plň si svoje studijní a náboženské povinnosti. Ve škole dávej pozor, pilně se uč a horlivě se modli. Nic nedělej proto, abys vynikl, nýbrž z lásky k Bohu. Za třetí: Prokazuj ostatním dobro. Vždy pomáhej spolužákům, i když tě to bude stát oběť. Když splníš tyto body, budeš svatý.”⁴³ Takto je vnímána u Dona Boska svatost. Svatost, která není nijak odloučena od života, ale je prožívána naplno, uprostřed plného zapojení do záchrany lidí.

42 Srov. Tamtéž

43 BOSCO, Teresio. *Don Bosko*. 1. vyd. Praha: Portál, 1991, s. 240.

3.) Modlitba

Když se podíváme na Don Boskovu modlitbu, můžeme říci, že byl mužem nepřetržité modlitby a práce. Tyto dvě věci silně souviseli s jeho osobou. Právě on se stal průkopníkem nepřetržité modlitby a stálého spojení s Bohem při nepřetržité práci. Toto se však stalo zábranou při jeho beatifikačním procesu, protože se mínilo, že se přes takové množství práce, které každý den udělal, nemohl, nebo spíše neměl čas se dostatečně modlit. Avšak při tomto procesu se potvrdilo, že Don Bosko byl mužem nepřetržité modlitby.⁴⁴ Proto bude dobré, když se na tajemství jeho modlitby podíváme zblízka.

3.1. S Bohem v modlitbě

“Don Boscova modlitba se kvantitativně a kvalitativně lišila od modlitby jiných svätých. No na základe skutočných faktov nebola menej hlboká. Svedectvá z kanonizačných procesov postupne odhaľovali v donovi Boscovi nevídané a povzbudzujúce účinky modlitby. Aj keď chýbali vonkajšie prejavy, veľké gestá, modlitba vytryskovala zovšadiaľ.”⁴⁵ Pöredevším to byla modlitba vychovatele a apoštola. To znamená, že je “v podstate autentická a úplná, v spôsoboch priama a veľmi jednoduchá, v náplni ľudová, v prejave veselá a sviatočna. Je to skutočne modlitba pre všetkých: pre deti a zvlášť pre pokorných ľudí.”⁴⁶ Tajemství jeho modlitby spočívá ve stálém spojení s Bohem. To je pro Dona Boska velice charakteristické. Často říkal: “Ničím se nezneklidňuj.”⁴⁷ To je podmínkou pro to, aby byl člověk ve stálém spojení s Bohem. “Don Boskova duša požívala spojenie s Bohom, povezdme to otvorene bez prerušenia. Zdá sa, že dostal do daru nedať se nikdy odvrátiť od laskavej myšlienky na Boha ani starosťami.”⁴⁸ Jeho nástupce Michal Rua o něm prohlásil: “To, čo som mo-hol ustavične pozorovať, bolo jeho stále spojenie s Bohom...”⁴⁹ A mnoho jiných jeho součastníků též toto tvrdí.⁵⁰ Je ovšem dobré poznamenat, že Don Bosko si mnoho vážil modlitby. Všechny po-božnosti, na kterých byl a mši svatou, kterou sloužil vždy ráno, to vše bylo okamžikem, na který se snažil připravovat a připravoval a kterým oslovoval ostatní lidi. Bylo to vždy hlubokým sjednocením jeho duše se srdcem Krista.⁵¹ Abych dotvrdil Don Boskův hluboký a pokorný vztah k modlitbě, bude dobré zde uvést jeho omluvu, kterou řekl salesiánům před svou smrtí, která plně vystihuje jeho vztah k modlitbě. Řekl: “Musím sa jednoducho ospravedlniť, ak niekto zbadal, že často som spravil pri svätej omši príliš

44 Srov. BROCARDO, Pietro. *Člověk a svätec*. Bratislava: Oto Németh, 1999, s. 143.

45 Tamtéž, s. 145.

46 Tamtéž, s. 147.

47 Srov. *Stanovy a pravidla Společnosti sv. Františka Saleského*. 1984, čl. 17.

48 CERIA, Eugenio. *Don Bosco s Bohom*. Bratislava: Vydavateľstvo Don Bosco, 1997, s. 213.

49 Tamtéž

50 Srov. CERIA, Eugenio. *Don Bosco s Bohom*. Bratislava: Vydavateľstvo Don Bosco, 1997, s. 213 – 214.

51 Srov. ŠTECHOVÁ, Marie. *Život svätcův*. Praha: Nakladatelství A. Neuberta, 1937, s. 563.

krátku prípravu alebo veľmi krátke poďakovanie. Bol som k tomu v určitom zmysle prinútený množstvom osôb, ktoré ma v sakristii obkľučovali a zbavili ma možnosti pomôcť sa či už pred alebo po svätej omši.”⁵²

3.2. S Bohem v činnosti

Jak vidíme z predchozí kapitoly, modlitba byla součástí každé chvíle Dona Boska, protože vnímal každou práci, pokud byla plněna v souladu s Boží vůlí, jako modlitbu a oslavu Boha. To se v salesiánské terminologii nazývá *milost jednoty*. Je to spojení modlitby a práce, v které je spatřena Boží vůle dohromady.⁵³ V tomto přístupu k modlitbě je Don Bosko velkým přínosem, protože dává v podstatě možnost každému člověku posvětit se svou každodenní prací spojenou s myšlenkami na Boha a dokonce se stát svatým, jenom tím, že plní své každodenní povinnosti a tím Boží vůli.⁵⁴

Kdybychom se ještě jednou podívali na hĺobku Don Boskovi modlitby prací, môžeme říci, že Don Bosko prožíval stále extázi činnosti. Abychom tento termín vysvětlili, musíme zajít i k tomu málu, co nám Don Bosko zanechal. Toto vše shrnul do jedné myšlenky: “Nekradnúť, nekľamať, ne-povoľovať zmyselnosti, uctievať Boha, ľahkomyselne neprisahať, čtiť a milovať otce i matku, ne-zabíjať, čiže žiť podľa prirodzeného ľudského rozumu. Ďalej zrieknuť sa všetkých majetkov, milovať chudobu, hľadať ju, vážiť si ju jako priateľku svojho srdca; a znevažovania, opovrhovania, po-korovania, prenasledovania a mučeníctvo považovať za šťastie a blaženosť; žiť v medziach najväčšej čistoty, a vo svete prežívať svoju smrteľnú existenciu proti všetkým mienkam a zásadám sveta i proti prúdu tohoto života, v neustálej odovzdanosti, zriekani a zapieraní seba samých. To značí ne-žiť ľudsky, ale nadprirodzene; nežiť v sebe, ale mimo seba a nad sebou: a keďže nikto sa nemôže ta-kto povzniesť nad seba samého, ak ho nepozdvihne Vecný Otec, preto tento druh života musí byť neprestajným vytržením a trvalou extázou činnosti a operácie. Veď ste zomreli – písal veľky Apo-štol Kolosanom (Kol 3, 3) – a váš život je Kristom ukrytý v Bohu.” Jako vidno, *extáza činnosti* alebo *života* není nič iné jako kresťanský život, dokonale zladený s evanjeliovým zákonom. Je to nad-prirodzená, naplno prežívaná láska. Je to vrcholné odpútanie sa od seba samých a úplné darovanie sa Bohu. Je to život, ktorý sa Božou mocou povznáša nad seba a prežíva sa v najväčšej možnej do-konalosti, oveľa vyššej jako u obyčajného kresťana.⁵⁵ Myslím si, že toto plně vypovídá o tom, co Don Bosko prožíval s Bohem při jednotlivé činnosti. Toto je hluboký spirituální odkaz Dona Boska světu. “Pěstovat své spojení s Bohem, protože je třeba bez ustání v modlitbě vést prostý a srdečný rozhovor s živým Kristem a s Otcem, jehož blízkost si můžeme na každém kroku uvědomovat.”⁵⁶

52 BROCARDI, Pietro. *Člověk a světec*. Bratislava: Oto Németh, 1999, s. 152 – 153.

53 Tamtéž, s. 160.

54 Srov. BOSCO, Teresio. *Duchovní cvičení s Donem Boskem*. Praha: Portál, 1994, s. 117 – 118.

55 BROCARDI, Pietro. *Člověk a světec*. Bratislava: Oto Németh, 1999, s. 163.

56 *Stanovy a pravidla Společnosti sv. Františka Saleského*. 1984, čl. 12.

4.) Svátosti

Když se podíváme na přístup Dona Boska ke svátostem, můžeme říci, že to znamenalo v jeho výchově ústřední věc.⁵⁷ Záleželo mu velice na tom, aby člověk byl dobře rozvinutý tělesně a citově, ale duchovně. V svém životě dává především důraz na tři svátosti: Svátost smíření, eucharistie a kněžství. Proto tyto svátosti rozvedeme více.

4.1. Svátost smíření

Známe mnoho případů z Don Boskova života, kdy někoho nabádal k tomu, aby se šel vyzpovídat. Pro úplnost našeho obrazu si uvedeme alespoň jeden.

"Jednomu hochovi už vícekrát doporučil, aby se vyzpovídal. Vždy slíbil, ale nikdy neposlechl. Když se jednou odpoledne vložil velice živě do hry, Don Bosko jej zastavil a poprosil ho, jestli by nešel chvíli pomoci do sakristie. Hned šel, jak byl. "Nejdříve si oblékni bundu."

Pak jsme přišli do sakristie. "Nyní si klekni na toto klekátko." "Co po mně chcete?" "Aby ses vyzpovídal." "Ne-jsem připravený." "Vím. Proto se nyní připrav a pak tě vyzpovídám." Jsem rád, že jste mě takhle doběhl. Sám od sebe bych nenašel odvahu přijít." Začal jsem se modlit breviář a chlapec zpytoval svědomí. Pak se dobře vyzpovídal a vykonal uložené pokání. Od té doby byl vzorný v plnění náboženských povinností."⁵⁸

Na tomto příkladu vidíme dostatečně, jak mu šlo o spásu a dobrý náboženský růst chlapců. Sám často říká: "Chcete se stát svátými? Nuž vedzte, že svátá spověď je zámok a klíčem je důvera k spovědníkovi. To je prostředek, jako sa dostat' do neba."⁵⁹ On sám již od svého mládí prakticoval častou sv. smíření⁶⁰ a říká: "Existuje snad něco, za co bychom měli Pánu dobrořečit více, než za svátost smíření? Jestliže nás ve svědomí tíží smrtelný hřích, jsme určeni pro peklo. Dokud se od těžkého hříchu neosvobodíme tím, že jej vyznáme, je naše místo v pekle. Jak můžeš říci, že na zpověď máš dost času? Zatímco jsi jen krůček od pádu do tohoto hrozného pekla, je to Pán, který tě je-ště drží. Činí tak z čistého milosrdenství. Nepřestaneš-li ho urážet, může se rozhněvat a nechat tě padnout."⁶¹

Kdybychom se Dona Boska zeptali, jak často chodit ke sv. smíření, odpověděl by nám větou, kterou přednesl na svém večerním slůvku pro kluky: "Kto chce málo mysliet' na svoju dušu, nech to robí

57 Srov. Stanovy a pravidla Společnosti sv. Františka Saleského. 1984, s. 233.

58 BOSCO, Teresio. *Don Bosko*. 1. vyd. Praha: Portál, 1991, s. 141 – 142.

59 *Komentář ke stanovám*. Řím, 1986, s. 307.

60 Srov. CERIA, Eugenio. *Don Bosco s Bohem*. Bratislava: Vydavateľstvo Don Bosco, 1997, s. 113 – 115.

61 IHNÁT, Jan. *Myšlenky Dona Boska na každý den v roce*. Praha: Salesiánská provincie Praha, 1998, s. 17.

každé dva týdne. Kto chce však dosiahnuť dokonalosť, nech sa spovedá týždenne. Častejšie nie, iba ak by mal čosi, čo by mu vyčítalo svedomie.”⁶² Don Bosko ovšem prakticky úzce propojuje sv. smíření s eucharistií, proto si uvedeme také citáty, která se týkají eucharistie.

4.2. Eucharistie

Eucharistie, stejně jako sv. smíření znamenala pro Dona Boska ústřední sloup jeho výchovy. Protože to znamenalo otevření srdce nejen Bohu, ale i lidem. Don Bosko moc dobře věděl, že chlapci potřebují prožít důvěrný vztah s Bohem a proto je ve všech svých volných chvílích a kázáních k tomu nabádal. Když si uvědomíme, že byl Don Bosko veliký vychovatel a pastoralista, bude nám jasné, že mu o nic ani jiného nemohlo jít. “Lahko zbadáme, že Eucharistia bola preňho živou skutočnosťou, aktuálnou a živou prítomnosťou zmŕtvychvstalého Krista pod spôsobom chleba. Don Bosko prežíva vo svätom prijímaní konkrétne, nežné a silné priateľstvo s Ježišom Kristom. A tú istú lásku by chcel vzbudiť aj vo svojich chlapcoch: “Keby som mohol do vás vštepiť veľkú lásku k Panně Márii a k sviatostnému Spasiteľovi, bol by som veľmi šťastný... Bol by som pre to ochotný vliecť svoj jazyk po zemi až na Supergu!”⁶³

Ve svém spisku o preventivním systému píše: “Častá svátost smíření a časté přijímání Nejsvětější svátosti a každodenní mše svatá jsou sloupy na kterých musí spočívat budova celé takové výchovy. Ale k častému sv. přijímání nesmíme chlapce nikdy nutit. Pouze je povzbuzujeme a poskytujeme jim snadnou příležitost...”⁶⁴ Je velice povzbudivé jak vnímal brzké první sv. přijímání pro děti, říká: “Jako moru je třeba se chránit mínění těch, kteří by rádi odložili první sv. přijímání na dobu, kdy už bývá pozdě, protože zlý duch se zmocnil chlapcova srdce k nesmírné škodě jeho nevinosti... Jakmile dítě dovede rozeznat chléb svátostný od obyčejného a má dostatečné znalosti, nemá se už hledět na věk...”⁶⁵

Pro něho je kaple a svatostánek středem každého domu. Často proto nabádal chlapce, aby navštěvovali Spasitele. V tom byl Don Bosko velice zásadový. Když se stěhoval z místa na místo, první co bylo založeno byla kaple, protože chtěl své dílo postavit na pevných základech.⁶⁶ Opakoval svým chlapcům: “Často navštěvujeme Pána Ježíša v chrámech, kde nás vo dne v noci očekáva... Priatelia vo svete sa veľmi tešia tomu, že obetujú dakedy celé dni, aby mohli byť spolu, prečo si my nevieme nájsť dajakú hodinu cez deň a byť s najlepším zo všetkých priateľov? Aká milá je Ježišova spoločnosť!... Kto môže vyjadriť radosť akú pociťoval svätý Ján, keď mal možnosť oprieť si hlavu o

62 *Komentář ke stanovám*. Řím, 1986, s. 307.

63 Tamtéž, s. 301.

64 *Stanovy a pravidla Společnosti sv. Františka Saleského*. 1984, s. 233.

65 Tamtéž, s. 234.

66 Srov. BOSCO, Teresio. *Don Bosko*. 1. vyd. Praha: Portál, 1991, s. 120 – 121.

hruď Krista Pána jako dieťa v matkinom náručí? Velmi sa jej podobá tá radosť ktorú prežívame v prítomnosti Pána Ježiša vo Sviatosti oltárnej.”⁶⁷

Myslím, že to dostatečne vypovídá o vzťahu Dona Boska k eucharistii a ke sv. smíření a o tom, jak moc si vážil svátostí.

4.3. Svátost kněžství

Svátost kněžství, kterou přijal, byla pro něho opravdovým pokladem, kterého si celý život vážil a nejen u sebe, ale i u jiných kněží. Již od svého mládí sní o tom, že chce být knězem a dělá vše pro to, aby se jim skutečně stal.⁶⁸ Tehdy, kdy vstupuje do semináře a přijímá obláčku, si dává předse-vzetí, kterými usměřňuje svoje sobectví a žádostivost. Chtěl být již od svého mládí dobrým knězem a vysluhovat chlapcům svátostmi. Vždy říkal: “Kňaz je vždy kňazom, a takým sa musí javiť v kaž-dom svojom slove... Slovo kňaz zaznelo v historické rozhovore dona Bosca s ministrem Bettinom Ricasolim vo Florencii v decemri 1866 sedemkrát: “Excelencia, vedzte, že don Bosco je kňazom při oltáre, kňazom v spovednici, kňazom medzi sojimi chlapcami; a že tak, jako je kňazom v Turíne, tak je kňazom vo Florencii, kňazom v dome tuláka, kňazom aj v paláci kráľa, aj v ministerských palácach.”⁶⁹ To vypovídá v plnosti o tom, jak Don Bosko vnímal své kněžství. Ale tohoto kněžství si nevážil jen u sebe, ale také u ostatních.⁷⁰ Avšak jeho podstata kněze byla služebná. Nikdy nechápal kněze jako autoritu, ale jako služebníka. A to se odráží i v jeho heslu: “Da mihi animas, cetera tolle,”⁷¹ které měl stále napsáno na cedulkách a vyvěšeno ve všech místnostech, které obýval.⁷²

67 *Komentář ke stanovám*. Řím, 1986, s. 303.

68 Srov. BOSCO, Teresio. *Don Bosko*. 1. vyd. Praha: Portál, 1991, s. 40 – 41.

69 BROCARDO, Pietro. *Člověk a světec*. Bratislava: Oto Németh, 1999, s. 92.

70 Srov. Tamtéž

71 *Překlad*: Dej mi duše, ostatní si vezmi.

72 Srov. BROCARDO, Pietro. *Člověk a světec*. Bratislava: Oto Németh, 1999, s. 94.

Závěr

Jsem velice rád, že jsem si mohl projít celý život Dona Boska a načerpat tak něco pro svůj duchovní prospěch. Je velice hezké, jakým byl Don Bosko velikánem a průkopníkem nejen své doby. Myslím si, že nám má Don Bosko i v této uspěchané době mnoho co říci. Vždyť i on žil na počátku průmyslové revoluce, kdy se vše měnilo a hledali se cesty k lepšímu uspořádání světa. A on se stal uprostřed tohoto světa člověkem, který na popud oslovení Bohem prožívá a vnímá nejen sociální, ale i náboženské problémy své doby a snaží se je řešit. Ovšem neřeší je revolucí, ale svým vlastním přičiněním uprostřed církve pod stálým pohledem na směr, který je udáván hlavou církve.

Byl to veliký vychovatel, který do své výchovy napasoval veliký zdroj pro vnímání a víru v Boha v dnešním světě a snažil se otázku teologie řešit prakticky. Domnívám se, že byl veliký pro své vnímání svatosti, které převzal od sv. Františka Saleského, pro jeho praktické přístupy a vedení mladých k Mariánské úctě a úctě k papeži. Mimo to učil lidi svým příkladem kontemplativní modlitbě při neustálé činnosti, v čem si myslím, že je jeho hlavní prakticko – teologický přínos a v neposlední řadě i ve vnímání svátostí, především na tehdejší dobou nepřijatelné časté praktikování svátostí a jeho úcty ke kněžství jako k službě. Kéž bychom se i my učili od těchto velikánů své doby a dokázali aplikovat jejich myšlenky ve své době vlastním a jedinečným přístupem.

Seznam použité literatury

- **BOSCO, Teresio.** *Duchovní cvičení s Donem Boskem.* Praha: Portál, 1994
- **BOSCO, Teresio.** *Don Bosko.* 1. vyd. Praha: Portál, 1991
- **PETRÁŠ, Karel.** *Světec Don Bosko.* Slavičín: Trend
- *Stanovy a pravidla Společnosti sv. Františka Saleského.* 1984
- **BROCARDO, Pietro.** *Člověk a světec.* Bratislava: Oto Németh, 1999
- *Komentář ke stanovám.* Řím, 1986
- **CERIA, Eugenio.** *Don Bosco s Bohem.* Bratislava: Vydavateľstvo Don Bosco, 1997
- **ŠTECHOVÁ, Marie.** *Život světcův.* Praha: Nakladatelství A. Neuberta, 1937
- **RAHNER, Karl a VORGRIMLER, Herbert.** *Teologický slovník.* Praha: Zvon, 1996
- **IHNÁT, Jan.** *Myšlenky Dona Boska na každý den v roce.* Praha: Salesiánská provincie Praha, 1998

Obsah

Úvod

1.) Člověk a světec.....	2
1.1. Životopis.....	3
1.2. Životní heslo.....	4
1.3. Mariánská úcta Dona Boska.....	5
1.4. Jeho oddanost papeži.....	6
2.) Svatost.....	7
2.1. Co rozuměl pod pojmem svatost?.....	7
3.) Modlitba.....	9
3.1. S Bohem v modlitbě.....	9
3.2. S Bohem v činnosti.....	10
4.) Svátosti.....	11
4.1. Svátost smíření.....	11
4.2. Eucharistie.....	12
4.3. Svátost kněžství.....	13
Závěr.....	14
Seznam použité literatury.....	15
Obsah.....	16